

ANDRZEJ EDWARD GODEK
UNIwersytet Jagielloński

ZARYS DZIAŁALNOŚCI KAPELI AKADEMICKIEJ PRZY KOŚCIELE
ŚW. ANNY W KRAKOWIE W LATACH 1748–1800

WSTĘP

Na przestrzeni kilku stuleci w Krakowie działało wiele zespołów, które odegrały niezwykle istotną rolę w kształtowaniu kultury muzycznej miasta. Wśród nich w okresie staropolskim, obok muzyków działających przy Katedrze Wawelskiej, wymienić należy przede wszystkim trzy kapele: z kościoła Mariackiego, jezuicką oraz karmelitańską z klasztoru na Piasku. Poświęcono im dotychczas wiele miejsca w literaturze naukowej, wydobywając na światło dzienne wiele cennych faktów. Liczni badacze zdawali się jednak nie dostrzegać istnienia jeszcze jednego, a również ważnego dla kultury muzycznej Krakowa zespołu – Kapeli Akademickiej. Wątek ten podejmował dotychczas jedynie ks. Karol Mrowiec¹ (który omówił częściowo zbiór rękopisów o sygnaturze 915 z Biblioteki Jagiellońskiej² złożony m.in. z aktu fundacyjnego Kapeli), a także Edward Kubalski³ oraz ks. Tadeusz Przybylski⁴, którzy skoncentrowali się na omówieniu działalności Bursy Muzycznej przy kościele św. Anny w Krakowie, instytucji nierozdzielnie związanej z Kapelą Akademicką.

Jak zauważył ks. Mrowiec, wspomniany rękopis z Biblioteki Jagiellońskiej stanowił dotychczas jedyne źródło informacji o Kapeli Akademickiej. Dzięki szeroko zakrojonej kwerendzie udało się jednakże odnaleźć liczne nowe wzmianki o działalności zespołu w bardzo rozproszonym zbiorze źródeł kościelnych oraz uniwersyteckich.

- 1 Karol Mrowiec, „Niewykorzystane źródło do dziejów Kapeli Akademickiej w Krakowie”, *Muzyka* 12 (1967) nr 2, s. 32–45.
- 2 Biblioteka Jagiellońska (dalej cyt. BJ), sygn. 915, *Kapela akademicka kolegiaty św. Anny*, rps, passim.
- 3 Edward Kubalski, *Z dziejów krakowskiej muzyki (czasy Rzpltej Krakowskiej)*, Kraków 1906, passim.
- 4 Tadeusz Przybylski, *Z dziejów nauczania muzyki w Krakowie od średniowiecza do czasów współczesnych*, Kraków 1994, s. 28–39, 35–37.

FUNDACJA KSIĘŻY PENITENCJARZY ORAZ KAPELI PRZY KOŚCIELE ŚW. ANNY

Obecnie istniejący krakowski kościół św. Anny jest trzecim wzniesionym w tym miejscu. Jego budowa przypadła na l. 1689–1703⁵. W okresie tym ufundowani zostali przez ks. Grzegorza Ochabowicza penitencjarze, do których należał nadzór nad wszystkimi zespołami muzycznymi kolegiaty. Pierwszy z nich uposażony został w 1688 r.⁶ poprzez zapis 8000 fl. na wsiach Kowary oraz Radziminice⁷. Pełnić miał funkcję prefekta muzyki tegoż kościoła. Urząd drugiego penitencjarza powołany został w 1694 r. i uposażony zapisem na wsiach Tczyca oraz Jelce. Wraz z nim zapis ten obejmować miał również powołanie trzech muzyków wykonujących małe oficjum ku czci N. Marii Panny⁸. Zapis z 1696 r., dotyczący trzeciego z penitencjarzy, czynił go promotorem odpowiedzialnym za wykonywanie oficjum o Niepokalanym Poczęciu N. Marii Panny⁹ przez trzech muzyków: kantora, organistę oraz chłopca „o śpiewnym głosie”¹⁰.

Pochodzący z 1701 r. dokument wzmiankuje ponadto fundację siedmioosobowej kapeli złożonej z trzech śpiewaków, dwóch skrzypków, organisty oraz wiolisty¹¹. Muzyków tych nie znamy jednakże z nazwiska, nie wiadomo także, jak długo zespół ten działał. Nie zapisał się on również na kartach źródeł z innych kościołów krakowskich, a mimo jego istnienia w innych świątyniach należących do Akademii Krakowskiej odnotowana została aktywność zespołu jezuickiego. W 1734 r. na rzecz ówczesnej kapeli kościoła św. Anny na mieszkanie dla kapelmistrza i bursistów zapisana została przez ks. Andrzeja Artwińskiego Kamienica Sztaupaurowska (Stęporowska)¹². Ostatecznie przekazał ją w 1764 r. ks. Antoni Krzańowski, egzekutor testamentu ks. Artwińskiego, wraz z funduszem 3000 złp na utrzymanie wspomnianych uczniów¹³.

Z rachunków dotyczących wykonywania małego oficjum wiemy o zaledwie kilku działających w I poł. XVIII w. przy kościele muzykach. W l. 1720–22 wzmiankowani

5 Jan Samek, *Uniwersytecka Kolegiata Św. Anny w Krakowie*, Kraków 2000, s. 27.

6 Podawana w literaturze data 1702 r. odnosi się do momentu zatwierdzenia księży penitencjarzy przez Konsystorz Biskupi w Krakowie, nie zaś do realnego roku ich powołania.

7 Archiwum Parafialne Kolegiaty św. Anny w Krakowie (dalej cyt. APAK), b. sygn., *Erekcja XX. Penitencjarzy*, rps.

8 Ibid.

9 Ibid.

10 Ibid.

11 Szczegółowo akt erekcyjny tej kapeli omówiony został przez ks. Karola Mrowca z wyszczególnieniem obowiązków należących do zespołu. Z tego też powodu źródło nie jest przedmiotem rozważań w niniejszym artykule. BJ, sygn. 915, *Kapela Akademicka*, op. cit., s. 23–24; K. Mrowiec, op. cit., s. 36–37.

12 Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego (dalej cyt. AUJ), sygn. 197, *Liber inscriptionum summarum capitalium tam pro Capitulo Majori* [...], s. 422–423, rps.

13 Archiwum Narodowe w Krakowie (dalej cyt. ANK), *Drobne zbiory – zbiór szczątków* (29/690), sygn. 14, *Historia Bursy Muzycznej*, s. 1, rps; ANK, *Wolne Miasto Kraków* (29/200), sygn. V-40a, *Wykaz Funduszków Kolegiaty Sey Anny [...] ułożony [...] w miesiącu Październiku r[ok]u 1827*, s. 51, rps; Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie (dalej cyt. AKMK), sygn. APA 122, *Opisanie funduszków na Muzykę przy kościele ś. Anny w Krakowie*, rps, passim.

są Albert Bryszkiewicz, kantor, oraz Jan Frejowicz, organista¹⁴. Oprócz tego w 1721 r. w rachunkach kościoła odnotowano wydatek „pro festo s. Annae ad manus Nobilis D. Cesary pro musica”, odnoszący się być może do osoby ówczesnego kapelmistrza¹⁵. Wspomnieć należy jednocześnie, iż budowa organów w nowym kościele przypadła na l. 1723–26¹⁶. Prace te wykonane zostały przez Szymona Sadkowskiego¹⁷. Domniemywać można zatem, że do ok. 1723 r. w nowej świątyni wykorzystywany był inny instrument, o którym obecnie brak jest bliższych informacji¹⁸.

Akademia Krakowska wiodła przez wiele dziesięcioleci spór z Towarzystwem Jezusowym. Członkowie tegoż zakonu jako czynnie zaangażowani w edukację dążyli do zakładania własnych akademii w nowych ośrodkach¹⁹. Pomimo tak trudnych relacji między zakonem a akademią do 1748 r. na uroczystości – zarówno kościelne, jak i uniwersyteckie – zapraszana była kapela jezuicka²⁰. Dnia 23 V 1748 r. zawarta została umowa między ks. Stanisławem Filipowiczem, rektorem Akademii Krakowskiej²¹, a Kazimierzem Sojeckim, na mocy której powołano Kapelę Akademicką. Za ustalenie jej składu odpowiedzialny był nowo mianowany kapelmistrz²². Nie wiadomo jednakże, w jakim stopniu zespół ten bazował na pozostałościach po dawniejszej kapeli z 1701 roku. Dnia 10 VI 1748 r. podczas posiedzenia Senatu Akademii zakazano zapraszania zespołu jezuickiego²³.

14 BJ, sygn. 273, *Pro Cursu B. Virg. Mariae Foundationis Ochabiovanae*, rps.

15 AUJ, sygn. 205, *Tabulae perceptorum et expensorum pro ecclesia s. Annae*, s. 121, rps.

16 Julian Bukowski, *Krótką wiadomość historyczno-artystyczna o kościele świętej Anny w Krakowie z powodu dwóchetletniej rocznicy poświęcenia tegoż kościoła*, Kraków 1903, s. 34.

17 Autorstwo instrumentu poświadcza inskrypcja w wiatrownicy, obecnie w gablotce przy stole gry.

18 O organach z poprzedniego kościoła zachowana jest następująca wzmianka wskazująca, że były one dziełem krakowskiego organmistrza Tomasza Raybera: „1654 diae 4 Julij. Contractus inter Capitulum Sanctae Annae et Nobilem Thomam Rayber Organorum Magistrum occasione reaedificationis et constructionis Organorum” opatrzona uwagą „Haec materia spectat ad Librum Munimentorum pro ipsa Ecclesia. Error per Scribentem factus”, AUJ, sygn. 200, *Census pro Ecclesia Collegiata Sae. Annae Ex Curiolis Domibus Hortis ac: Macellis Clepardiensibus in Suburbis ad Cracoviam*, s. 65, rps. Instrument ten został prawdopodobnie rozebrany wraz z kościołem i nigdy nie zamontowano go w nowej świątyni. Już z 1694 r. pojawia się wzmianka o zapisie sumy na rzecz zakupu nowych organów do budowanego wówczas kościoła pw. św. Anny. Dodatkowa suma na ten cel pochodziła z fundacji ks. Grzegorza Ochabowicza, który w 1703 r. zapisał „pro fabrica et organo Ecclesiae” sumę 16 tys. złp na dobrach w Kościelcu. Nie wiadomo, w jakim stopniu zapisy te zostały wykorzystane na zbudowanie instrumentu w nowo wzniesionej świątyni, ani z jakiego powodu został on zastąpiony już w latach dwudziestych XVIII w. przez organy Sadkowskiego, por.: AKMK, sygn. APA 123, *Consignatio Summarum Ecclesiae Collegiatae Sae Annae Cracoviae pro Fabrica et Organo*, rps, passim; APAK, sygn. o.2.4, *Akt wizytacji kościoła pw. św. Anny w Krakowie sporządzony przez bp. Lubińskiego w 1706 r.*, rps, passim; APAK, sygn. o.2.4, *Visitatio Lubińska anno 1711*, rps, passim.

19 Janina Bieniarzówna, „Ksiądz Jakub Janidło – wybitny przedstawiciel profesury krakowskiej XVII stulecia”, *Folia Historica Crocoviensia* 1 (1989), s. 8.

20 K. Mrowiec, op. cit., s. 40.

21 Ks. Filipowicz pełnił funkcję rektora Akademii Krakowskiej w l. 1747–49 oraz 1754–56, zob.: AUJ, sygn. 1, *Liber conclusionum Universitatis*, s. 834, rps.

22 BJ, sygn. 915, *Kapela Akademicka*, op. cit., s. 25–28.

23 K. Mrowiec, op. cit., s. 40; AUJ, sygn. 1, *Liber conclusionum*, op. cit., s. 361–362, rps.

Choć nieznana jest dokładna liczba zatrudnionych muzyków, w akcie fundacyjnym mowa jest o potrzebnych instrumentach, tj. skrzypcach, obojach, trąbkach, waltorniach, basetlach, fagotach i kwartwiołach²⁴. Ani kapelmistrzowi, ani też muzykom nie wolno było grać w żadnej innej kapeli, ponadto należało do nich kształcenie młodych adeptów tak w zakresie śpiewu, jak i gry na instrumentach. Niestety umowa ta nie wylicza szczegółowo uroczystości, podczas których zespół miał wykonywać muzykę. Z pewnością pokrywały się one z tymi, w których kapela jezuicka (a także dawniejsza kapela, fundowana w 1701 r. przez ks. Ochabowicza) brała udział do tychczas. Wydatki kościoła poświadczają opłacanie zespołu za muzykowanie w czasie odpustu ku czci św. Anny, przez całą oktawę św. Jana Kantego, nieszpory i procesję we wtorek w oktawie Bożego Ciała, wotywy w każdy czwartek przed grobem św. Jana Kantego, w trakcie mszy pasterskiej oraz w Wielkanoc. Oprócz tego muzycy wraz z organistą śpiewać mieli również polskie pieśni nabożne²⁵.

Jak już wspomniano, zgodnie z umową zawartą z Kazimierzem Sojeckim w 1748 r. kapeliści mieli obowiązek kształcenia nowych muzyków. Istniał wówczas ponadto fundusz, z którego opłacane miało być ich utrzymanie, aż do momentu, w którym nie zaczęliby sami na siebie zarabiać. Na rzecz utrzymania kapeli na przestrzeni XVIII w. poczyniono kilka hojnych zapisów. Z początku stulecia pozostawał ciągle zapis 8 tys. złp na dobrach w Głupczowie²⁶. Ponadto w umowie z Sojeckim mowa jest o uposażeniu kapelmistrza na dobrach w Młodziejowicach (20 tys. złp)²⁷, oprócz tego ks. Filipowicz²⁸ przeznaczył również 14 tys. złp na dobrach w Gołczy, przeniesionych następnie na Jurków i zredukowanych do 8 800 złp²⁹. Ostatnia z darowizn na rzecz kapeli w omawianym okresie pochodzi z 1780 r., kiedy to ówczesny pierwszy penitencjarz i prefekt muzyki, ks. Jan Kanty Tarski, przeznaczył na rzecz muzyki 3 tys. złp zapisane na kamienicy w Rynku Krakowskim pod nr. 28³⁰.

24 BJ, sygn. 915, *Kapela Akademicka*, op. cit., s. 25–28; K. Mrowiec, op. cit., s. 44.

25 APAK, sygn. 5.4.4, *Stan sprawy funduszków Kapelli przy Kosciele S. Anny w Krakowie*, s. 8, rps.

26 ANK, Wolne Miasto Kraków (29/200), sygn. V-40a, *Wykaz Funduszków*, op. cit., s. 51. Źródła poświadczają, iż z pobieraniem czynszu zapisanego na Głupczowie musiały występować problemy, skoro w l. 1781–83 toczyło się w tej sprawie postępowanie sądowe, zakończone wystawieniem przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dokumentu nakazującego uregulowanie wszystkich należności członkom kapeli kościoła pw. św. Anny, zob.: AUJ, sygn. akta papierowe nr 2826, *Kopia pisma króla Stanisława Augusta Poniatowskiego z dn. 20 XII 1783 r.*, rps, passim.

27 Wykaz funduszków kościoła z 1827 r. wzmiankuje, że zapis ten był poczyniony na Przegini Wielopolskich, zob.: ANK, Wolne Miasto Kraków (29/200), sygn. V-40a, *Wykaz Funduszków*, op. cit., s. 51; BJ, sygn. 915, *Kapela Akademicka*, op. cit., s. 25–28; K. Mrowiec, op. cit., s. 44; APAK, sygn. 5.4.4, *Stan sprawy funduszków Kapelli*, op. cit., s. 8; AUJ, sygn. 206, *Regestrum procuratoris Venerabilis Capituli Ecclesiae Collegiatae Sanctae Annae*, s. 2, rps.

28 O fundacji tej wspomina również testament ks. Filipowicza, AUJ, sygn. 202, *Liber testamentorum*, s. 348, rps.

29 APAK, sygn. 5.4.4, *Stan sprawy funduszków Kapelli*, op. cit., s. 8. Źródło to ponadto wskazuje, że w 1797 r. zaprzestano pobierania procentów od dochodu z Jurkowa.

30 AKMK, sygn. APA 122, *Opisanie funduszków na Muzykę przy kościele ś. Anny w Krakowie*, rps, passim.

SKŁAD OSOBOWY KAPELI

Kapelmistrem nowo utworzonej Kapeli Akademickiej został w 1748 r. Kazimierz Sojecki, dawniej uczeń i dyszkancista jezuickiej bursy muzycznej³¹. W połowie stulecia znany był już dobrze w środowisku akademickim, pojawiał się m.in. w rachunkach kleparskiego kościoła św. Floriana. W 1747 r. zanotowano tam ekspens „alteri adstanti a Jezuitis in manus D[omino] Soiecki”³², co pozwala nam przypuszczać, że aż do tego roku związany był z kapelą jezuicką, być może nawet pełnił funkcję jej kapelmistrza. W tym samym roku w rachunkach świętofloriańskich odnotowano wydatki na dwóch skrzypków: Błażeiowicza i Jurkowskiego³³. Nie wiadomo, czy weszli oni również w skład Kapeli Akademickiej, wydaje się to wszakże możliwe. Oprócz nich z początkowego okresu działalności zespołu pochodzą wzmianki o muzykach zatrudnionych przy kościele św. Anny: kantorze Walentym Kozłowskim (1745–59)³⁴ oraz organiście Bartłomieju Sroczyńskim (1745–57)³⁵, po którego śmierci funkcję tę objął Michał Jazwiecki (1758–61)³⁶.

Ostatnia wzmianka o działalności Kazimierza Sojeckiego w Kapeli Akademickiej pochodzi z kwietnia 1760 r.³⁷. W tym samym roku w rachunkach pojawia się informacja o nowym kapelmistrzu – bliżej nieznanym Woyciechowskim³⁸. Domniemywać można, że zniknięcie Sojeckiego z ksiąg rachunkowych wskazuje na jego śmierć w 1760 r., jednak informacja ta jest obecnie trudna do potwierdzenia, gdyż w l. 1759–60 zaniechano w parafii św. Anny prowadzenia księgi zmarłych³⁹.

Wzmianki o muzykach działających przy kolegiacie akademickiej po śmierci Sojeckiego należą do nielicznych. W 1776 r. odnotowano wydatek „Sikorskiemu w Kapeli służącemu złotych 5”, jakkolwiek nie wiadomo, na jakim instrumencie grał⁴⁰. Oprócz tego w l. 1764–65 opłacani byli organista Malinowski oraz kantor Franciszek

31 Adolf Chybiński, *Słownik muzyków dawnej Polski*, Kraków 1949, s. 117.

32 Archiwum Parafii pw. św. Floriana w Krakowie (dalej cyt. APFK), sygn. 2, *Expensa pro Ecclesiae ac pro Capitulo S. Floriani*, rps.

33 Ibid.

34 BJ, sygn. 273, *Pro Cursu*, op. cit.

35 Bartholomaeus Sroczyński/Sroczeński zmarł 10 VIII 1757 roku. W księdze zmarłych odnotowano: „Mortuus est Bartholomeus Sroczyński Organarius S. Annae [...] munitus Sacramentis in Caemeterio ad Orientem Sepultus est”. Zapewne w l. 1754–57 nie pełnił już swojej funkcji, gdyż zamiast niego najęty został tymczasowo Andrzej Sławkowski, zob.: *ibid.*; APAK, b. sygn., *Liber mortuorum*, t. I, rps.

36 BJ, sygn. 273, *Pro Cursu*, op. cit.

37 APAK, sygn. 7.1.1.4, *Liber accepti et dati Confraternitatis S. Annae In Ecclesia Collegiata S. Annae Almae Universitatis Cracoviensis fundatae comparatus Deus meus et omnia*, s. 8, rps; AUJ, sygn. 205, *Tabulae perceptorum et expensorum pro ecclesiae s. Annae*, rps.

38 Ibid., s. 9.

39 „Annus 1759 et 1760 non est scriptus per Reverendum pie defunctum Casimirum Klarycki Sacristianum, neque per Reverendus Cantium Tarski quia et ipse nuncupavit se Sacristianum. Ego Andreas Skalski electus in Sacristianum d[ia]e 13 aprilis A[n]no 1761 quos potui rescire mortuos, hos annotavi ex anno 1760 et sequit tenor talis”, APAK, b. sygn., *Liber mortuorum*, t. I, op. cit.

40 APAK, sygn. 7.1.1.4, *Liber accepti et dati*, op. cit., s. 25.

Grzybowski⁴¹. W l. 1765–72 jako „cantor collegiatae” do śpiewania małego oficjum ku czci N. Marii Panny zatrudniony był Antoni Mązenski⁴². Dnia 4 VIII 1768 r. najęto jako kantora („cantor ecclesiae”) Stanisława Grzybowskiego (wzmiankowanego na tej posadzie zaledwie do 1769 r.)⁴³. Zachowany kontrakt szczegółowo wylicza jego obowiązki:

[...] Pan Stanisław Grzybowski przystając za Kantora do przerzeczonego Kościoła [Świętej Anny] podemuie się następujące powinności do Kantora należące wykonywać y czynić, to jest Matury, Jutrznie, Godzinki codziennie, Prymę zaś we Święto, w Niedzielę Processye, Summy y Nieszpory na Chorze, Summy w Wielki Post przy Pulpicie, Komplety w Święta uroczyste przy Pulpicie, gdy JMC XX. Kanonicy w Stallum będą, Kurs także de Beata rano y po Południu z JMC XX. Penitencyarzami, Wotywy tudzież trzy przez tydzień we Wtorek, we Czwartek y w Piątek, lub na Chorze lub przy Pulpicie śpiewać na Anniwersarzach y na Pogrzbach do śpiewania bywać [...]⁴⁴.

Za swoją pracę otrzymywał miał wynagrodzenie w wysokości 100 złp co kwartał, oprócz których przysługiwała mu jedna kołęda rocznie⁴⁵. Od 1770 do 1775 r. funkcję kantora pełnił Józef Czechowski⁴⁶, a następnie do ok. 1778 r. Jan Łonarski⁴⁷. Od 1780 r. wzmiankowany jest w takim charakterze Kajetan Kasprowski⁴⁸, a po jego śmierci w 1789 r. funkcję tę objął Jan Polański⁴⁹, który pełnił ją przynajmniej do 1806 r., ucząc jednocześnie w szkole św. Anny⁵⁰. Jako organista zaś od 1768 r. do po 1806 r. zatrudniony był Marcin Danielski⁵¹.

Około 1771 r. kapelmistrzem został Wojciech Jozefski⁵², który przez pewien czas pełnił również funkcję organisty w misjonarskim kościele pw. Nawrócenia św. Pawła

41 AUJ, sygn. 205, *Tabulae perceptorum et expensorum*, op. cit., s. 480.

42 BJ, sygn. 273, *Pro Cursu*, op. cit.

43 AUJ, sygn. 206, *Regestrum procuratoris*, op. cit.

44 Kontrakt pomiędzy ks. Adamem Jagielskim oraz kantorem Stanisławem Grzybowskim spisany dn. 4 VIII 1768 r. wklejony do księgi: AUJ, sygn. 205, *Tabulae perceptorum et expensorum*, op. cit.

45 Ibid.

46 Józef Czechowski, zm. 29 VIII 1775 r. w wieku 25 lat, zob.: APAK, b. sygn., *Liber mortuorum*, t. I, op. cit.; AUJ, sygn. 206, *Regestrum procuratoris*, op. cit.

47 AUJ, sygn. 206, *Regestrum procuratoris*, op. cit.

48 Kajetan Kasprowski, zm. 22 IV 1789 r. w wieku 32 lat, zob.: APAK, b. sygn., *Liber mortuorum*, t. I, op. cit.; AUJ, sygn. 206, *Regestrum procuratoris*, op. cit.; APAK, sygn. 6.7.2, *Dochody i wydatki z l. 1784–85*, rps.

49 AUJ, sygn. 321, *Rationes perceptorum et expensorum ecclesiae s. Anna 1793–1806*, rps, passim.

50 ANK, Akta Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej Województwa Krakowskiego (29/30), sygn. 40, *Spisy ludności województwa krakowskiego z lat 1790–1791: I. Kraków – parafie miasta*, rps.

51 Marcin Danielski, zm. 14 X 1821 r., zob.: APAK, b. sygn., *Liber mortuorum*, t. II, s. 15, rps; AUJ, sygn. 321, *Rationes perceptorum et expensorum*, op. cit., passim; BJ, sygn. 273, *Pro Cursu*, op. cit.; APAK, sygn. 6.7.2, *Dochody i wydatki*, op. cit., passim; AUJ, sygn. 206, *Regestrum procuratoris*, op. cit. Działalność tego muzyka jako „dobrego organisty” wzmiankowana jest również w pamiętniku Franciszka Ksawerego Kratzera, zob.: Adolf Chybiński, „Pamiętnik Franc. Ksawerego Kratzera, kantora wawelskiego”, *Przegląd Muzyczny* 4 (1928) nr 5, s. 7.

52 APFK, sygn. 15, *Regestrum Perceptorum et Expensarum Confraternitatis Paupertatis Chrysti Domini*, rps.

w Krakowie na Stradomiu⁵³. Według spisu ludności z 1790 r. miał on wówczas 45 lat, a więc w chwili objęcia funkcji w Kapeli Akademickiej miał ok. 26 lat⁵⁴. W czasie swojej działalności mieszkał w budynku kapeli przy ul. Szewskiej wraz ze swoją rodziną: synem Józefem, córką Elżbietą oraz żoną Franciszką. Ostatnie wzmianki o działalności Jozefskiego pochodzą z 1795 r.⁵⁵. Podobnie jak w przypadku Kazimierza Sojeckiego, księga zmarłych kościoła św. Anny nie dostarcza informacji o dacie śmierci tego muzyka.

Według spisu ludności miasta Krakowa sporządzonego w 1795 r. oprócz Woyciecha Jozefskiego, seniora kapeli, w budynku „Bursy Kapelackiej” pod numerem 262 mieszkało ponadto dwunastu kapelistów⁵⁶. Analogiczną liczbę wskazuje dokument wcześniejszy z 1791 r., który ponadto muzyków tych wylicza z podaniem ich wieku. Z tego zaś wynika, że w 1791 r. do kapeli należeli: Kasper Kudelski (66 lat)⁵⁷, Jan Łazanowski (48 lat), Felix Rechowicz (19 lat), Jozef Witowski (12 lat), Wawrzyniec Siewinski (18 lat), Franciszek Stylenski (12 lat), Jakob Niewiadomski (20 lat), Jozef Woiasiewicz (18 lat), Kazimierz Sobolewski (18 lat), Jakob Knapierski (18 lat), Marcin Sikorski (19 lat) oraz Woyciech Paroski (26 lat)⁵⁸.

Według informacji podanych przez ks. Tadeusza Przybylskiego, kapela oraz bursa miały zostać rozwiązane pod koniec XVIII w.⁵⁹. Poglądowi takiemu przeczą jednakże objęte kwerendą źródła, nie ulega jednak wątpliwości, iż skład zespołu uległ znacznej redukcji⁶⁰. W l. 1800–01 odnotowany został kolejny z kapelmistrzów – Woyciech Rzehak⁶¹, ponownie muzyk bliżej nieznan. W 1801 r. zastąpiony został przez Woyciecha Parowskiego, wcześniejszego członka kapeli⁶². Prawdopodobnie sprawował swoją funkcję do 1825 r., kiedy też zmarł⁶³. W księdze zmarłych pod datą 4 IX 1825 r. odnotowano, że Parowski, „caelebs musicus ecc[lesiae] s. Annae”, zmarł w wieku

53 K. Mrowiec, op. cit., s. 41.

54 ANK, Akta Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej Województwa Krakowskiego (29/30), sygn. 40, *Spisy ludności*, op. cit.

55 Archiwum Zgromadzenia Księży Misjonarzy w Krakowie (dalej cyt. AMS), sygn. Stradom V/16, *Regestr dochodów i wydatków kościoła stradomskiego 1777–1801*, s. 1795, rps; ANK, Varia Krakowa i Okręgu Krakowskiego (akta różne urzędów Galicji Zachodniej) (29/71), sygn. 3, *Spis ludności z 1795 r.*, rps.

56 ANK, Varia Krakowa i Okręgu Krakowskiego (akta różne urzędów Galicji Zachodniej) (29/71), sygn. 3, *Spisy ludności*, op. cit.

57 Nadmienić warto, że nieznan z imienia Kudelski był członkiem kapeli jezuickiej w Krakowie w l. 1764–65. Nie wiadomo jednakże, czy wzmianka ta dotyczy tego samego muzyka, który należał do Kapeli Akademickiej, zob.: Iwona Tylka, „Instrumentaliści i wokaliści kapeli jezuickiej kościoła ss. Piotra i Pawła w Krakowie”, *Liturgia Sacra. Liturgia–Musica–Ars* 20 (2014) nr 2, s. 452.

58 ANK, Akta Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej Województwa Krakowskiego (29/30), sygn. 40, *Spisy ludności*, op. cit.

59 T. Przybylski, op. cit., s. 29.

60 E. Kubalski, op. cit., s. 6–17.

61 APAK, sygn. 7.1.14, *Liber accepti et dati*, op. cit.

62 Ibid.

63 APAK, sygn. 5.4.4, *Pismo do Senatu Rządzącego z dn. 26 VIII 1825 r.*, rps.

84 lat⁶⁴. Pozostaje to w oczywistej sprzeczności z informacją podaną w przytoczonym powyżej spisie ludności z 1791 roku. Jeśli uznać zapis o zgonie za bardziej wiarygodny, Parowski został kapelmistrzem w wieku 60 lat, a nie 37. W okresie jego kierownictwa zespół związał się z Towarzystwem Przyjaciół Muzyki⁶⁵.

W l. 1825–33 kapelmistrzem oraz prefektem bursy muzycznej był Marcin Studziński⁶⁶. W okresie tym, a może już wcześniejszym, kapela nie dysponowała stałym składem. Z powodu „coraz powiększających się ciężarów publicznych” nie było wystarczających środków na jej utrzymanie i zatrudniano zaledwie doraźnie muzyków na niektóre uroczystości⁶⁷. O ile o początkowych latach aktywności Studzińskiego w zespole wiadomo niewiele, o tyle okres końcowy stał pod znakiem sporu z ks. Janem Dziańottem, ówczesnym proboszczem. Według skargi złożonej przez muzyka do Konsystorza Biskupiego w Krakowie za okres od października 1832 r. do grudnia 1833 r. ówczesny rządcą parafii nie uregulował należności za czwartkowe wotywy przy grobie św. Jana Kantego oraz muzykę w oktawie tegoż świętego⁶⁸. Jako że muzycy domagali się uregulowania zobowiązań, Studziński wypłacił je ze swoich pieniędzy⁶⁹. Kiedy więc proboszcz oświadczył, że nie do niego należy opłacanie muzyki w kościele, kapelmistrz zwrócił się z prośbą o pomoc do Konsystorza. Ks. Dziańott w przedłożonym wyjaśnieniu wskazał, że zaspokajanie wydatków na muzykę należy do pierwszego penitencjarza, on zaś rozliczał je zaledwie tymczasowo po śmierci ks. Konczewicza⁷⁰.

INSTRUMENTY ORAZ MUZYKALIA KAPELI

W źródłach objętych kwereńdą brak jest informacji o instrumentach oraz nutach posiadanych przez kapelę w początkowych latach działalności. Pierwsza wzmianka o nich pochodzi z końca XVIII w. i obejmuje ogólny spis instrumentów oraz wyliczenie gatunków utworów muzycznych:

Instrumenta Muzyczne:

Skrzypcow 3.

Altowka 1.

Kwartiwol 3.

Basetla 1.

64 APAK, b. sygn., *Liber mortuorum*, t. II, op. cit., s. 21.

65 Okres ten w dziejach bursy muzycznej omówił szczegółowo ks. Tadeusz Przybylski (op. cit., s. 35–37).

66 APAK, sygn. 5.4.4, *Pismo do Krakowskiego Konsystorza Biskupiego z dn. 27 XII 1833 r.*, rps, passim.

67 AKMK, sygn. APA 122, *Pismo z dn. 22 IX 1833 r.*, k. 1r, rps.

68 APAK, sygn. 5.4.4, *Pismo Marcina Studzińskiego do Krakowskiego Konsystorza Biskupiego z dn. 5 XII 1833 r.*, s. 1, rps.

69 Ibid.

70 APAK, sygn. 5.4.4, *Pismo ks. Jana Dziańotta do Krakowskiego Konsystorza Biskupiego z dn. 27 XII 1833 r.*, rps, passim.

Fagotow 2.
 Klarynetow 2.
 Flautrowersow 2.
 Trąb par 6.
 Kramnikow do tychże par 4.
 Waltorni par 3.
 Kramnikow do tychże par 3.
 Kociołkow do bębnienia par 2.

Papiery muzyczne:

Mszy rożnych Autorow 48.
 Offertoriow, Motetow oraz Aryi 31.
 Nieszporow 20.
 Domine ad adjuvandum na rozpoczęcie Nieszporow 5.
 Komplet 5.
 Passyi 5.
 Litanii 7.
 Stabat Mater 3.
 Rorate 2.
 Requiem 9.
 Kondukt 1.
 Salve Regina 12.
 Syfonii 52.
 Innych Psalmow Koscielnych 7⁷¹.

W związku z reorganizacją bursy muzycznej w inwentarzu kościoła z 1825 r. sporządzono nowy spis majątku kapeli zawierający tym razem szczegółowy opis zarówno muzykaliów, jak i instrumentów (zob. tab. 1, 2 oraz 3).

Tab. 1. Spis instrumentów z 1825 r.⁷²

Nu[mer] porządkowy	[Wyszczególnienie]	Sztuk
1	Kward[w]iol starych bez stron mocno zdezelowanych	2
2	Bassetla stara także bez stron	1
3	Kotłow do Processyi starych miedzianych	2
4	Kociołkow mosiężnych małych nowo obciagnionych	2

71 APAK, sygn. 6.6, *Fundusz na Muzykę Koscielną*, k. IV, rps.

72 APAK, sygn. 0.4.4, *Inwentarz parafialnego kościoła Św. Anny z r. 1825*, s. nlb, rps.

5	Fagotów od robactwa stoczonych mocno zdezelowanych	3
6	Trąb starych długich mocno zdezelowanych	12
7	Waltorni starych łątanych popsutych	8
8	Skrzypców od robactwa stoczonych gołych	3
9	Altówka Stara zdezelowana	1
10	Flautowers stary z sztuką	1
11	W Puzderku dykturowym klarnet stary	1
12	W temże Puzderku różnych Sztuczek od klarnetu	9
13	Kromlikow starych do Waltorni	2
14	Drzewców od Smyczkow kward[w]iolowych	4
15	Stragan	1
16	Skrzynia Stara z trzema Szufładami	1
17	Beczka Winiowka Stara	

Tab. 2. Spis muzykaliów Kapeli Akademickiej z 1825 r.⁷³.

No	[Wyszczególnienie]	Autora	Tonu
1	Msza stała na muzykę stara	Vogla	D
2	Msza Pastoralna stara	Niewiadomo	D
3	Msza Naturalna stara	Radowskiego	C
4	Msza Pastoralna stara	Niewiadomego	D
5	Msza Naturalna stara	Benda	C
6	Msza Naturalna stara	Filoz	D
7	Msza Naturalna stara	Niewiadomego	C
8	Kyrie i Gloria z Mszy stare	Niewiadomego	D
9	Credo do końca Mszy stare	Niewiadomego	A
10	Msza Naturalna stara	Humana	D
11	Msza Naturalna stara	Niewiadomego	D
12	Msza Naturalna stara	Ferrary	D
13	Litania na fest S. Kajetana stara	Niewiadomego	D
14	Litania B. V. Mariae stara	Niewiadomego	D
15	Litania naturalna stara	Niewiadomego	C
16	Litania naturalna stara	Kraus	C
17	Nieszpory de Beata stare	Ryciery	C
18	Nieszpory Naturalne stare	Niewiadomego	C

73 Ibid.

19	Nieszpory Naturalne stare	Niewiadomego	G
20	Nieszpory naturalne na Muzykę stare	Niewiadomego	G
21	Nieszpory naturalne na Muzykę stare	Niewiadomego	G
22	Dixit i Lauda Jerusalem stare	Soieckiego	G
23	Nisi Dominus stare	Muczkowskiego	G
24	Magnificat stare	Wagner	G
25	Completa naturalna stara	Brixi	G
26	Completa naturalna stara	Niewiadomego	C
27	Salve Regina [od Parowskiego]	Pausch	C
28	Salve Regina od Parowskiego	Niewiadomego	Es
29	Salve Regina stare	Niewiadomego	Es
30	Requiem stare	Niewiadomego	Es
31	Requiem stare	Pastowelle	Es
32	Kondukt Rekwalny Stare	Niewiadomego	Es
33	Offertorium stare	Pastowelle	Es
34	Offertorium in festo Transfigurantio [!] stare	Niewiadomego	Es
35	Aria mala stara	Niewiadomego	Es
36	Bonum Cartamen stare	Niewiadomego	Es
37	Motetto de Doloris B.V. Mariae	Niewiadomego	Es
38	Motetto de Sa[nctae] Letamini in Domino	Niewiadomego	Es
39	Motetto Veni S[anc]tae Spiritus	Niewiadomego	Es
40	Motetto de B.V.M.	Niewiadomego	Es
41	Motetto de Confessore	Niewiadomego	
42	Motetto de Deo	Niewiadomego	
43	Motetto de Beata sub tuum praesid[ium]	Niewiadomego	
44	Simphonia stara	Ditters	
45	Simphonia stara	Gołabek	D
46	Simphonia stara	Bady	Es
47	Simphonia stara	Wangenfel	F
48	Simphonia stara	Ditters	F
49	Simphonia stara	Ditters	F
50	Simphonia stara	Niewiadomego	Es
51	Simphonia stara	Gołabek	Es
54	Simphonia stara	Niewiadomego	
55	Simphonia stara	Hayden	D
56	Simphonia stara	Bach	D

57	Simphonia stara	Bryxi	Es
58	Simphonia stara	Gosse	F
59	Simphonia stara	Wagemeyer	B
60	Simphonia stara	Niewiadomego	B
61	Simphonia stara	Gołąbek	D
62	Simphonia stara	Gosse	D
63	Simphonia stara	Bruxy	Es
64	Simphonia stara	Pasque	Es
65	Simphonia stara	Surder	D
66	Rorate stare	Niewiadomego	D
67	Marsze na dętą muzykę	Niewiadomego	
68	Paka papierów zupełnie niezdatnych	Niewiadomego	

Tab. 3. Spis muzykaliów Kapeli Akademickiej z 1825 r.⁷⁴.

No	[Wyszczególnienie]	Autora	Ton
1	Msza stała na Muzykę stara	Vogla	D
2	Msza Pastoralna stara	Niewiadomego	D
3	Msza Naturalna stara	Rodowskiego	C
4	Msza Pastoralna stara	Niewiadomego	D
5	Msza Naturalna stara	Benda	C
6	Msza Naturalna stara	Filoz	D
7	Msza Naturalna stara	Niewiadomego	C
8	Kyrie i Gloria z Mszy stare	Niewiadomego	D
9	Credo do końca Mszy stare	Niewiadomego	A
10	Msza Naturalna stara	Human	D
11	Msza Naturalna stara	Niewiadomego	D
12	Msza Naturalna stara	Ferary	D
13	Litania na fest S. Kajetana stara	Niewiadomego	D
14	Litania B V Mariae stara	Niewiadomego	D
15	Litania naturalna stara	Niewiadomego	C
16	Litania naturalna stara	Kraus	C
17	Nieszpory de Beata stare	Ryciery	C
18	Nieszpory Naturalne stare	Niewiadomego	D
19	Nieszpory Naturalne stare	Niewiadomego	D

74 AUJ, sygn. S I 259, *Inwentarz kościoła św. Anny z 1825 r.*, s. 225–227, rps.

20	Nieszpory naturalne na Muzykę stare	Niewiadomego	C
21	Nieszpory naturalne na Muzykę stare	Niewiadomego	G
22	Dixit i Lauda Jerusalem stare	Niewiadomego	G
23	Nisi Dominus stare	Niewiadomego	G
24	Magnificat stare	Soieckiego	G
25	Completa naturalna stara	Myszkowskiego	G
26	Completa naturalna stara	Wagner	G
27	Salve Regina stare	Brixi	G
28	Salve Regina od Parowskiego	Niewiadomego	C
29	Salve Regina stare	Pausch	C
30	Requiem stare	Niewiadomego	Es
31	Requiem stare	Niewiadomego	Es
32	Kondukt Rekwialny Stare	Niewiadomego	Es
33	Offertorium stare	Pastorelle	Es
34	Offertorium in festo Transfiguratio stare	Niewiadomego	Es
35	Aria mała stara	Niewiadomego	Es
36	Bonum Certamen stare	Niewiadomego	Es
37	Motetto de Doloris BV Mariae	Niewiadomego	Es
38	Motetto de Sa Laetamini in Domino	Niewiadomego	Es
39	Motetto Veni Se Spiritus	Niewiadomego	Es
40	Motetto de BVM	Niewiadomego	Es
41	Motetto de Confessore	Niewiadomego	[Es?]
42	Motetto de Deo	Niewiadomego	
43	Motetto de Beata sub tuum praesid[ium]	Niewiadomego	
44	Simphonia stara	Ditters	
45	Simphonia stara	Gołąbek	D
46	Simphonia stara	Bach	Es
47	Simphonia stara	Wangenfel	F
48	Simphonia stara	Ditters	F
49	Simphonia stara	Ditters	F
50	Simphonia stara	Niewiadomego	Es
51	Simphonia stara	Gołąbek	Es
52	Simphonia stara	Nieznany	[Es?]
53	Simphonia stara	Pasqua	B
54	Simphonia stara	Niewiadomego	B
55	Simphonia stara	Haiden	D

56	Simphonia stara	Bach	D
57	Simphonia stara	Bixi	Es
58	Simphonia stara	Gosse	F
59	Simphonia stara	Wageneier	B
60	Simphonia stara	Niewiadomego	B
61	Simphonia stara	Gosse	D
62	Simphonia stara	Gołąbek	D
63	Simphonia stara	Pasque	Es
64	Simphonia stara	Surder	D
65	Rorate stare	Niewiadomego	D
66	Marsze na dętą muzykę	Niewiadomego	D
67	Paka zupełnie niezdatnych papierów		

Zsumowanie gatunków wyliczonych w inwentarzu z 1825 r. pozwala zaobserwować, jak bardzo zbiór ten zmniejszył się względem wyliczenia z XVIII w.: z czterdziestu ośmiu mszy pozostało zaledwie dwanaście, z dwudziestu nieszporów pięć, a z pięćdziesięciu dwóch symfonii jedynie dwadzieścia jeden.

Przytoczony inwentarz z 1825 r. sporządzony został w co najmniej dwóch egzemplarzach. Pomiędzy nimi występują jednakże dość istotne różnice w przypisaniu autorów do kompozycji. Według rękopisu przechowywanego w Archiwum Kolegiaty św. Anny Sojeckiemu przypisane zostały kompozycje *Dixit Dominus* oraz *Lauda Jerusalem*, podczas gdy w źródle z Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego ich autor nie jest znany. W egzemplarzu uniwersyteckim Sojeckiemu przypisano natomiast kompozycję *Magnificat*, oznaczoną w inwentarzu z kolegiaty jako dzieło Wagnera. Rozstrzygnięcie, która z atrybucji jest prawidłowa, w świetle dotychczasowych badań jest niemożliwe. Oba źródła wskazują jednakże, że już wówczas muzykalia akademickie były w bardzo złym stanie. Niemożliwe jest dziś do rozstrzygnięcia, czy nuty, których brakowało, a które odnotowane zostały w spisie osiemnastowiecznym, całkowicie przypadły już w roku 1825, czy też znalazły się w „pake zupełnie niezdatnych papierów”.

Także i ten – mocno już uszczuplony – dobytek kapeli zmniejszył się w ciągu kolejnych lat. Po nawiązaniu współpracy między bursą muzyczną kościoła św. Anny a Instytutem Technicznym ówczesny prefekt muzyki, Wincenty Gorączkiewicz, sporządził w 1841 r. nowy spis instrumentów⁷⁵ (zob. tab. 4). Wynika z niego, że zespół posiadał wówczas już zaledwie pięć sprawnych instrumentów, reszta zaś była albo zniszczona, albo też zachowana jedynie w formie fragmentarycznej.

75 Spis ten opatrzony został w rogu przekreśloną adnotacją „Do Kapelli Kościoła Ś[wię]tey Anny należące”, zob.: ANK, Wyższa Szkoła Przemysłowa w Krakowie (29/485), sygn. 225, *Spis instrumentów muzycznych należących do Bursy Muzycznej*, rps.

Tab. 4. Spis instrumentów muzycznych kapeli kościoła św. Anny z 1841 r.⁷⁶

Nr porządkowy	Wyszczególnienie	Sztuk	Uwagi
A. Instrumenta do użycia zdadne			
1.	Skrzypce ze smyczkiem darowane Bursie Muzycznej przez W[ielmożnego] Romana Markiewicza Prof. Un[wersytetu] Jag[iellońskiego]	1.	
2.	Basetla ze smyczkiem	1.	
3.	Kwartwiola z machiną metalową do nakręcania stron ze smyczkiem	1.	
4.	Kociołków mosiężnych z pałeczkami i kluczem do strojenia	2.	
5.	Przewodnik rąk (<i>Guide mains</i>) darowany Bursie muzycznej przez P. Józefa Fischof Nauczyciela grania na fortepianie w Konserwatorium muzyki w Wiedniu	1.	
B. Instrumenta do użycia zupełnie niezdatne			
1.	Waltorni starych	6.	
2.	Trąb starych	9.	
3.	Kawałków od fagotów	7.	
4.	Kawałków od oboi	13.	
5.	Kawałków od klarynetów	4.	
6.	Kwartwiola stara	1.	
7.	Skrzypce pogruchotane	1.	
8.	Kotły miedziane do bębnienia	2.	

DZIAŁALNOŚĆ KAPELI W KOŚCIOŁACH KRAKOWSKICH

W czasie powstania Kapeli Akademickiej najczynniejszym zespołem muzycznym w Krakowie pozostawała kapela jezuicka. Nawet jeśli rzeczywiście Kazimierz Sojecki przeszedł z niej do zespołu akademickiego, nie przełożyło się to w żadnym sposób na liczbę występów w innych kościołach krakowskich. Decyzją Senatu Akademii Krakowskiej wszystkie świątynie pozostające pod zarządem uniwersyteckim korzystać miały wyłącznie z Kapeli Akademickiej i to właśnie na nich koncentrowała się aktywność zespołu. Wskazuje na to również sama nazwa zespołu umieszczona w rękopisie 915 z Biblioteki Jagiellońskiej: „Kapela Akademicka Kollegiaty Świętej Anny

⁷⁶ Ibid.

y Inszych Pryncypalnych y pomniejszych kosciołow Do Akademii teyże Krakowskiej jakimkolwiek sposobem należących”⁷⁷.

Przed wszystkim więc zespół wykonywał muzykę w kościele św. Anny. Oprócz obowiązków wskazanych wcześniej, szereg dodatkowych występów opłacany był przez tamtejsze Bractwo św. Anny. Kapela wykonywała zatem muzykę w czasie wotywy w każdy wtorek, a także pasję w każdą z niedziel Wielkiego Postu. Oprócz tego Konfraternia opłacała regularnie również trębaczy grających w czasie procesji⁷⁸. Analogicznie wyglądało zaangażowanie zespołu w kolegiacie pw. św. Floriana. Każdego roku Kapituła opłacała kapelę na uroczystość odpustową oraz procesję Bożego Ciała⁷⁹, zaś tamtejsze Bractwo Ubóstwa Chrystusowego pokrywało wydatki związane z wykonywaniem pasji w Wielkim Poście, a także uroczystością św. Jana Kantego, Wielkim Czwartkiem, Poniedziałkiem Wielkanocnym, uroczystością Zesłania Ducha Świętego, Bożym Narodzeniem, a okazjonalnie również procesją do Ogrójca⁸⁰.

Oprócz wspomnianych powyżej kościołów do Akademii Krakowskiej należały również świątynie św. Mikołaja, Wszystkich Świętych oraz Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Zielonkach. Dotychczasowa kwerenda nie ujawniła, w jakim wymiarze Kapela Akademicka aktywna była muzycznie w tych ośrodkach. W wyrobieniu opinii na temat roli, jaką zespół w początkowych latach swojej działalności odgrywał w Krakowie, pomocne stają się rachunki Bractwa św. Zofii, działającego przy kościele św. Marka. Obecność Kapeli Akademickiej odnotowano tam zaledwie dwukrotnie: w 1754 r. Kapela wykonała sześć pasji i muzykę w czasie procesji do Ogrójca oraz w 1762 r. grała podczas uroczystości św. Małgorzaty. Oprócz tego, w 1755 r. wyjątkowo zaproszono kapelę kościoła Mariackiego, aby wykonała litanie. Każdego roku zaś systematycznie wszystkie pasje, litanie oraz muzyka w czasie uroczystości ku czci św. Małgorzaty wykonywane były wyłącznie przez zespół jezuicki⁸¹.

Analogicznie wyglądało to w przypadku innych kościołów krakowskich. W kościele misjonarskim Nawrócenia św. Pawła na Stradomiu do 1758 r. korzystano przede wszystkim z kapeli jezuickiej, zaledwie raz w 1752 r. zapłacono „Chłopcom co śpiewali z Zamku”⁸². Kapelę Akademicką po raz pierwszy zaproszono w 1757 r. i wykony-

77 BJ, sygn. 915, Kapela Akademicka, op. cit., k. 1r.

78 APAK, sygn. 7.I.I.4, *Liber accepti et dati*, op. cit., passim.

79 APFK, sygn. 16, *Registr Expensy*, rps, passim.

80 Andrzej Edward Godek, „Bractwo Ubóstwa Chrystusowego przy kościele pw. św. Floriana w Krakowie w latach 1501–1949”, w: *Christus vincit. Księga dedykowana Biskupowi Edwardowi Frankowskiemu w 80. rocznicę urodzin*, red. Józef Wołczański, Mariusz Krzysztofiński, Stalowa Wola 2017, s. 270–271.

81 ANK, Akta klasztorów i kościołów (29/496), sygn. 68, *Registr expensy Bractwa św. Zofii 1752–1792*, rps, passim.

82 AMS, sygn. Stradom V/14, *Dochody i wydatki kościoła Nawrócenia św. Pawła 1748–1754*, s. 20, rps. Druga i ostatnia wzmianka o udziale kapeli katedralnej w uroczystościach tego kościoła pochodzi z 1799 r.; AMS, sygn. Stradom V/16, *Dochody i wydatki kościoła Nawrócenia św. Pawła 1777–1801*, s. 141, rps.

wała ona pasje w Wielkim Poście, a także grała w czasie procesji do grobu w Wielki Piątek⁸³. W 1758 r. zespół wykonywał muzykę w czasie uroczystości Nawrócenia św. Pawła, zaś w 1760 r. ponownie pasje oraz muzykę w czasie wielkopiątkowej procesji do grobu⁸⁴. Aktywność zespołu wzrosła w tym kościele od lat siedemdziesiątych XVIII w., kiedy kapelmistrzem był Wojciech Jozefski. Oprócz corocznych występów w uroczystości Nawrócenia św. Pawła oraz św. Wincentego, bursa muzyczna kościoła św. Anny zapewniała organistę do kościoła misjonarskiego, a od 1779 r. Jozefski zaczął pełnić tę funkcję osobiście⁸⁵.

Źródła dostarczają ponadto informacji o kilku występach Kapeli Akademickiej w kościele św. Katarzyny (oo. Augustianów) w 1777 r. (wotywa, suma, drugie nieszpory oraz litania na uroczystość NMP)⁸⁶. Niestety inne rachunki krakowskich kościołów i konfraterni na ogół milczą o pochodzeniu kapeli lub też odnotowują obecność zespołu jezuickiego.

Zauważyć należy, że ta nieznacznie większa aktywność Kapeli Akademickiej pod koniec XVIII w. nie wynikała prawdopodobnie ze wzrostu popularności zespołu, czy też podniesienia jego poziomu artystycznego. Wydaje się, że przede wszystkim przyczyną tych występów poza kościołami pozostającymi pod patronatem Akademii Krakowskiej było poszukiwanie nowych źródeł dochodów. W latach konfederacji barskiej 1768–72 do Krakowa wkroczyły wojska moskiewskie. W 1768 r. zniszczyły one m.in. kamienicę, z której dochody stanowiły dotychczas podstawę utrzymania (w tym również źródło wydatków na muzykę) Bractwa Ubóstwa Chrystusowego z kościoła św. Floriana. Jedynym źródłem dochodu bractwa był od tego momentu ogród na Nowej Wsi, który jednakże bywał często konfiskowany przez żołnierzy. Mimo braku środków nadal zapraszano Kapelę Akademicką, nie wypłacając jej przy tym należnego honorarium. Powstałe wówczas zadłużenie uregulował w 1783 r. ówczesny proboszcz, ks. Antoni Krząnowski⁸⁷. Podobnie i Bractwo św. Anny nie wypłacało należności Kapeli przez kolejne lata. Dług powstały od 1788 r. uregulowany został dopiero w 1800 r. przez ks. Jana Kantego Tarskiego⁸⁸.

83 AMS, sygn. Stradom V/15, *Dochody i wydatki kościoła Nawrócenia św. Pawła 1735–1754–1777*, s. 100–101, rps.

84 Ibid., s. 89, 96.

85 Wcześniej organistę zapewniała bursa jezuicka. Karol Mrowiec, „Liturgia i muzyka u księży misjonarzy w Polsce (1651–1939)”, *Nasza Przyszłość* 13 (1961), s. 241; tegoż, „Nieznane źródło”, op. cit., s. 41; AMS, sygn. Stradom V/16, *Dochody i wydatki*, op. cit., passim.

86 ANK, Archiwum OO. Augustianów w Krakowie (29/501), sygn. 458, *Dochody i wydatki Arcybractwa 1770–1812*, s. 122, rps.

87 A.E. Godek, op. cit., s. 267–272.

88 APAK, sygn. 7.1.1.4, *Liber accepti et dati*, op. cit., s. 53.

ZAKOŃCZENIE

Początek XIX w. w Galicji stał pod znakiem reform józefińskich, wskutek których istniejące wówczas konfraternie uległy kasacie. Z tego też powodu liczba występów jak i dochód Kapeli Akademickiej zostały znacząco zmniejszone. Zespół regularnie występował nadal u św. Anny, zaś u św. Floriana wyłącznie podczas uroczystości odpustowych. Z czasem jednakże i tych praktyk zaniechano. Od II poł. XIX w. zapraszano do kościoła św. Floriana przede wszystkim kapelę kościoła Mariackiego, a od lat osiemdziesiątych XIX w. chór katedralny Wincentego Rychlinga⁸⁹. Ponadto na początku tegoż stulecia budynek bursy zajęty został przez wojska austriackie⁹⁰. Mimo więc że zespół – w znacznie mniejszym składzie i zredukowany już wyłącznie do bursy muzycznej – istniał do drugiej połowy XIX w., rolę jaką odgrywał w Krakowie była już niewielka, a funkcję kształcenia muzycznego przejęły inne instytucje⁹¹.

Śmierć w 1800 r. wspomnianego ks. Jana Kantego Tarskiego, zasłużonego wieloletniego prefekta muzyki u św. Anny, również odbiła się negatywnie na działalności zespołu. Na początku XIX w. nowym prefektem i pierwszym penitencjarzem został o. Bartosiewicz, karmelita z klasztoru piaseckiego. Nie dbał jednakże o zespół, nie sporządzał również dokumentacji i nie przedkładał jej Senatowi Akademii Krakowskiej⁹². W kolejnych latach funkcję tę sprawował ks. Innocenty Koncewicz, który zrezygnował z niej w 1833 r., po ponad dwudziestu latach pracy, ze względu na zły stan zdrowia oraz utratę wzroku⁹³. Swoistym remedium miało być powołanie w jego miejsce przez duchowieństwo ks. Jacka Janowskiego, proboszcza psalterzystów katedralnych, który znany był w Krakowie ze swojego zamiłowania do muzyki⁹⁴. Prawdopodobnie jednak nigdy nie objął tej funkcji, a w zastępstwie sprawował ją ks. Jan Działott, a następnie jeszcze w 1833 r. przekazał ją ks. Franciszkowi Piątkowskiemu⁹⁵.

Po 1833 r. kierownictwo nad zespołem sprawował Wincenty Gorączkiewicz. Zespół w tym okresie został w znacznym stopniu zreformowany, nawiązał współpracę z Instytutem Technicznym oraz szkołą śpiewu dramatycznego Franciszka Mireckiego, zaś dawna Kapela Akademicka już nie istniała. Działalność skoncentrowana była na skromnej, liczącej zaledwie czterech uczniów bursie muzycznej, która przetrwała do 1873 roku.

89 Ibid., s. 273.

90 APAK, sygn. 5.4.4, *Stan sprawy funduszów Kapelli*, op. cit., s. 8.

91 T. Przybylski, op. cit., passim.

92 APAK, sygn. 5.4.4, *Pismo do Senatu Rządzącego z dn. 26 VIII 1825 r.*, rps, passim.

93 APAK, sygn. 5.4.4, *Pismo z dn. 19 I 1833 r.*, rps.

94 Ibid.

95 APAK, sygn. 5.4.4, *Pismo z dn. 22 IV 1839 r.*, rps.

AN OUTLINE HISTORY OF THE ACADEMIC ENSEMBLE AT THE CHURCH
OF ST ANNE IN KRAKÓW IN 1748–1800

The Church of St Anne was erected in its still existing form in 1689–1703. In the same period, Father Grzegorz Ochabowicz made a number of generous donations to this church, funding, among other things, the ensemble, the organ and the posts of four priests penitentiaries who were to supervise the music performed there. A new ensemble, known as the Academic Ensemble, was established at the same Collegiate Church of St Anne in Kraków by Father Stanisław Filipowicz in 1748. The idea was to enable the church to dispense with the services of the Jesuit ensemble, the most active ensemble in Kraków at that time. Kazimierz Sojecki was appointed Kapellmeister of the new ensemble. Preliminary research has made it possible to establish the names of many other musicians who performed at St Anne's in the second half of the eighteenth century. They also played at other churches then benefitting from the Academy's patronage: the Collegiate Church of St Florian, Church of All Saints and St Nicholas's Church in Kraków, as well as the Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary in Zielonki. Based on the account books of other churches and of the confraternities attached to them, I also discuss the activity of the Academic Ensemble within the city of Kraków. The ensemble began to decline from the early nineteenth century onward, due to financial problems. Eventually it no longer had its own permanent line-up of musicians, but only hired them for selected feasts. Reforms reduced the ensemble to the music boarding school alone, which existed until 1873.

Translated by Tomasz Zymer

Słowa kluczowe / keywords: Kapela Akademicka / Academic Ensemble, Akademia Krakowska / Kraków Academy, kolegiata św. Anny / St Anne Collegiate Church, kolegiata św. Floriana / St Florian Collegiate Church, Kazimierz Sojecki, Woyciech Jozefski

Andrzej Edward Godek, muzykolog, historyk. W 2017 r. ukończył z wyróżnieniem studia magisterskie w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Do jego głównych zainteresowań badawczych należy muzyka religijna, chóralistyka, historia kościoła na Kresach Wschodnich oraz w Galicji. Od 2011 r. dyrygent chóru przy parafii pw. bł. Anieli Salawy w Krakowie.
andres.godek@gmail.com